N°. 3. Donderdag 16 Januari 1919. 19de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang”.

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7. DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD”
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie en Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

Het tegenwoordig Bestuur en de Bestuursreorganisatie. *)

—o—

De beginselen, die het Bestuur in Indië in den tijd van de O. I. C. beheerschten, waren in de eerste plaats van mercantilen, daarnevens ook van politieken aard. Oorspronkelijk voornamelijk een handelslichaam, moest die Compagnie zich gaandeweg, genoodzaakt door de bijzondere toestanden, omstandigheden en verhoudingen in Indië, ook gaan opereeren op staatkundig terrein. Die bestuursbeginselen zijn omschreven in de instructiën, die door de gecommitteerden der Compagnie vastgesteld en door de Staten-Generaal der Vereenigde Nederlanden bekrachtigd werden. In het geheel zijn er 5 van die Instructiën geweest. n.l. die van 1609, 1613, 1617, 1632 en 1650. Die bestuursbeginselen bleven van kracht tot aan de opheffing van de Compagnie aan het einde van de 18e eeuw.

Dit tijdstip is te beschouwen als een der gewichtigste in de Nederlandsche geschiedenis, gewichtig op schier elk gebied, ook op dat van koloniale staatkunde en koloniaal beheer. Andere begrippen, andere opvattingen dan de tot dusvergevolgde, hadden zich baan gebroken. Bij de staatsregeling van 1798 werd dan ook bepaald, dat de wet de inwendige staatsinrichting zou regelen, en werd door het staatsbewind der Bataafsche Republiek in 1802 de commissie Meerman c.s. benoemd „om voor te lichten aangaande den voet en de wijze, waarop de handel op 's Lands bezittingen in Oost-Indië zoude behooren gedreven, en die bezittingen bestuurd te worden, in dier voege, dat aan de zelve *de hoogst mogelijke trap van welvaart, aan den koophandel der Republiek het meeste nut, en aan 's Lands financiën het meeste voordeel werden gebracht.*” — In het Regeeringsreglement van 1854, Ind. Staatsblad 1855 No. 2, zooals het sedert gewijzigd en aangevuld is, vindt men de huidige bestuursbeginselen. Artikel 1 van dat Reglement decreteert het zeer belangrijke beginsel van een eenhoofdig Bestuur, van een centraal gezag, berustende bij den Gouverneur-Generaal.

De Bestuursorganisatie van deze koloniën is niet een organisch geheel maar een mechanisch, met een sterk centraliseerend karakter.

Een begin, en wel een zeer bescheiden begin in de richting van decentralisatie zien wij in 1903 gemaakt in de schepping der zoogenaamde gewestelijke en plaatselijke zelfbesturen in enkele gedeelten van Nederlandsch-Indië, instituten, waaromtrent Staatsblad 1903 No. 137, het z.g. Decentralisatiebesluit, de principiëele voorschriften bevat.

Op de vraag: „waarop steunt onze heerschappij over Nederlandsch-Indië?” luidt het antwoord:

1e. op de staatsregeling van 1798, waarin werd gedecreteerd „dat de Bataafsche Republiek tot zich neemt alle de bezittingen en eigendommen der gewezen O. I. C., benevens alle derzelver schulden;

2e. op de tractaten door het Nederl. souvereine gezag gesloten met Europeesche mogendheden, die ons gezag en onze heerschappij over de koloniën erkenden;

3e. op de contracten met inheemsche vorsten gesloten, en

4e. par droit de conquête, het recht van verovering, hetgeen grootendeels de oorsprong is geweest van het Nederlandsch gezag in deze gewesten.

Het grondgebied van Nederlandsch-Indië wordt verdeeld in:

I. Politiek- en II. administratief gebied.

I *a*. rechtstreeks bestuursgebied, z.g. gouvernementsland;
b. landschappen, aan welke het recht van zelfbestuur is gelaten;

II.*c*. wordt verdeeld in gewesten, afdeelingen, onderafdeelingen. regentschappen, districten, onderdistricten en dessa's.

Bij ons bestuursstelsel heeft men het volgende in het oog te houden. Art. 67 Regeerings Reglement zegt: zooveel de omstandigheden het toelaten, wordt de inlandsche bevolking gelaten onder de onmiddellijke leiding van hare eigen, van Regeeringswege aangestelde, of erkende hoofden, die daarbij aan zoodanig hooger toezicht zijn onderworpen, als bij algemeene of bijzondere voorschriften door den Gouverneur-Generaal is of zal worden bepaald.

In overeenstemming hiermede is er een Europeesch en een Inlandsch Bestuur, het eerste staande hooger dan het tweede, het eerste toezicht uitoefenend op het tweede.

Het beginsel, waarop ons bestuursstelsel rust, n.l. bestuur door tusschenkomst van Inlandsche hoofden, is niet nieuw, maar bestaat zoolang als wij hier in de koloniën gevestigd zijn. De ervaring van oudsher tot op den huidigen dag heeft dan ook uitgewezen, dat het principe om de Inlandsche bevolking door middel van hare eigene hoofden te besturen, een voortreffelijk beginsel, altijd de zuil van ons gezag is geweest.

Het Europeesch Bestuur bestaat uit:

a. Hoofden van Gewestelijk Bestuur, die in alle omstandigheden het Gouvernement vertegenwoordigen, en die in hun gewest het hoogste burgerlijk, geldelijk en politioneel gezag hebben;

b. Hoofden van Plaatselijk Bestuur, die het bestuur in de afdeelingen, waarin een gewest is gesplitst, onder het Hoofd van Gewestelijk Bestuur, uitoefenen, en

c. Controleurs, die als de schakel zijn te beschouwen, welke het Inlandsch aan het Europeesch Bestuur verbindt en wier functie een strikt controleerend karakter heeft.

Het Inlandsch Bestuur bestaat uit:

a. Regenten. Ze zijn hoofdambtenaar. Ze voeren als ambtelijk praedicaat Toemenggoeng (= majoor), Adipati (= Luitenant-Kolonel). die als „jongere broeders” der Residenten het bestuur over hunne regentschappen voeren;

b. Patihs, in alles de plaatsbekleeders der Regenten;

c. Wedono's. Dit zijn districtshoofden, die rechtstreeks aan den Regent en den Patih ondergeschikt zijn;

d. Assistent-wedono's, hoofden der onderdistricten, en

e. Dorpshoofden, die verantwoordelijk zijn voor den gang van zaken in hunne desa's.

Dit is nu de huidige toestand met de daaraan verbonden vóór- en nadeelen.

* * *

Door de veranderde tijdsomstandigheden, en de evolutie, welke men in de Inlandsche maatschappij meent waar te nemen, wordt het bestuursstelsel, zooals dit tot dusver werd gevolgd, verouderd geacht en

*) Gaarne voldoen wij aan het per jongste mail uit Java ontvangen verzoek van schrijver dezes, een trouw lid van „Oost en West”, om dit zijn artikel uit het Chr. Weekblad „De Banier” over te nemen. daar naar hij schrijft, genoemd blad niet wordt gelezen door allen, die bij onderwerpelijke zaak belang hebben.
Red.-Com.

is thans het tijdstip aanstaande, waarop in dat Regeeringsbeleid radicale veranderingen zullen worden teweeggebracht. Het voorstel de Graaff, dat in het kort neerkomt op de ontvoogding van het Inlandsch Bestuur in dien zin, dat grootere uitbreiding aan de toepassing van art. 67 van het R. R. wordt gegeven, op afschaffing van Assistent-Residenten met daaraan gepaard gaande uitbreiding van het aantal Residenten, die aan het hoofd van afdeelingen zullen komen te staan, inkrimping van het aantal controleurs, die als hinderlijke en overbodige schakels tusschen het Europeesch en Inlandsch Bestuur worden geacht, en het instellen van gouvernementen, waarin Java en de Buitenbezittingen zullen worden verdeeld, heeft, en niet het minst in het corps der Europeesche Bestuursambtenaren, heftige bestrijding ondervonden. De bezwaren der bestrijders van de Reorganisatie de Graaff zijn voornamelijk gericht tegen de inkrimping van 't Europeesch Bestuur, waarin zij eene omverwerping van een historisch geworden, door de omstandigheden gerijpt bestuursstelsel zien. Er wordt beweerd, dat een dergelijk ingrijpen alleen zou kunnen worden verwacht in tijden van revolutie.

Door den drang der omstandigheden en door politieke beroeringen, welke men in de laatste jaren onder alle bevolkingsgroepen hier te lande heeft kunnen waarnemen, blijft de Reorganisatie-ideé voortwoekeren, en schijnt het tijdstip te naderen, dat het reeds bij de Staten-Generaal ingediend voorstel de Graaff, hoewel belangrijk gewijzigd, toch zijn beslag krijgt.

De Bestuursreorganisatie is thans gebaseerd op eene ruime toepassing van de decentralisatie-idée. Men acht de Inlandsche maatschappij rijp voor de invoering van Provinciale-, Regentschaps- en Desaraden. Men wil de Inlandsche bevolking medezeggingschap in het Bestuur verleenen, men wil haar meerdere zelfstandigheid toekennen, men wil haar uitgebreid kiesrecht toedenken, waardoor zij hare vertegenwoordigers in de in te stellen Provinciale-, Regentschaps- en Desaraden zal kunnen kiezen.

Dit alles lijkt voorzeker schoon. Zeer zeker is daarin veel goeds gelegen. Indien i n d e r d a a d de Inlandsche bevolking als massa rijp is om de Decentralisatie-begrippen in zich op te nemen, en naar waarde te apprecieeren, dan kan in de hervormingen met vertrouwen eene verbetering van het bestaande Bestuursstelsel worden gezien. Want aan het tegenwoordige Bestuurssysteem kleeft de groote fout van het bestuursdualisme, dat oorzaak is, dat het Inlandsch Bestuur niet volkomen tot zijn recht komt, en in zekeren zin door de vele sterk conservatieve denkbeelden, welke er heerschen, de evolutie der Inlandsche maatschappij tegenhoudt. De tegenwoordige bestuursinrichting maakt associatie tusschen Inlandsch en Europeesch bestuur schier niet mogelijk, en zulks door gemis aan onderling vertrouwen als uitvloeisel van strikt ambtelijke verhoudingen, waarvan misleiding veelal het gevolg is. Er behoort tusschen het Europeesch en Inlandsch Bestuur meer voeling en toenadering te komen. Bij de inkrimping van het Europeesch Bestuur zal de Resident meer op de Inlandsche ambtenaren zijn aangewezen, zoodat van zelf meer vertrouwen zal ontstaan. Waar vertrouwen wordt gegeven, wordt ook vertrouwen gewonnen. Op het oogenblik zijn zelfs de besten onder de Inlandsche ambtenaren officieele handlangers der controleurs.

Bovendien zullen door het instellen van genoemde raden verhoudingen in het leven worden geroepen, waardoor het Inlandsch- vrijer tegenover het Europeesch element zal komen te staan, en zal den ontwikkelden Inlander de gelegenheid worden gegeven zich vrij en op gepaste wijze in het openbaar te uiten.

Doordat meerdere zelfstandigheid aan 't Inlandsch element wordt gegeven, zal menig misbruik in de huishouding der Inlandsche hoofden aan het licht komen en bestreden kunnen worden, om langzamerhand te verdwijnen. Men zal in de vergaderzalen [illegible] toestanden, of door de Regeering genomen maatregelen, uiting kunnen geven, menig belangrijk vraagstuk aangaande de Inlandsche huishouding en belangen zal aan ampele besprekingen kunnen worden onderworpen, waardoor men tot een meer organisch geheel in het Landsbestuur zal kunnen geraken. Ziedaar de voordeelen der Reorganisatie.

Maar aan de ophanden zijnde Reorganisatie zijn ook gevaren verbonden, en wel zeer ernstige gevaren. Het zal kunnen zijn, dat zij het verwordingsproces van de Inlandsche bevolking zal bevorderen. Dat er thans teekenen zijn, dat de Inlandsche bevolking aan het verworden is, is wel een bewijs, dat zij nog niet rijp is om een meer zelfstandig standpunt te bekleeden. Ze heeft nog te veel leering en leiding noodig om reeds nu een onafhankelijk bestaan te kunnen leiden, gegrond op de democratische idée van vrijheid en recht en tevens van zedelijke gelijkwaardigheid der rassen. — Het Volksraadslid van der Jagt heeft als zijne meening op de eerste Volksraadvergadering geuit, dat daarom instelling van Regentschaps- en Desaraden op het oogenblik voorloopig nog dient te worden ontraden. Met die meening, *mits men niet van uitstel tot afstel komt*, ben ik het volkomen eens.

Zoo lang het gezag door de Inlandsche bevolking hoog gehouden wordt, zoo lang deze met eerbied tegen hare hoofden opziet, en de printahs naar behooren opvolgt, omdat het nog leiding en steun behoeft, zal het huidige Nederlandsch koloniaal stelsel, in welken vorm ook toegepast, steeds de reputatie blijven behouden van het beste te zijn ter wereld, en toch ten slotte tot volkomen zelfstandigheid van Nederlandsch-Indië leiden.

Men denke bij den tegenwoordigen, veranderden koers van regeeringsbeleid ook aan de min of meer onhoudbaar geworden positie der Inlandsche hoofden, dergenen onder hen, die, tot de meest ontwikkelden behoorend, en geboren aristocraten als ze zijn, te midden der woelige stroomingen hun standpunt van aanhankelijkheid en erkentelijkheid en eerbied voor het Nederlandsch gezag blijven behouden. — De bevolking, door de jonge Javaansche beweging in haren overmoed meer en meer beinvloed en opgezweept, begint hier en daar teekenen van oproerigheid te vertoonen. De onderdanigheid en plooibaarheid der bevolking gaat door de ongebreidelde acties der demagogen, steeds aansturende op ontevredenheid en ongehoorzaamheid, plaats maken voor lijdelijk en daadwerkelijk verzet. *Er wordt helaas maar weinig, of in het geheel niets gedaan om haar op te voeren tot gepaste zelfstandigheid.*

Het inwendig bestuur over de inheemsche bevolking, thans ten rechte nog overgelaten aan het gezag harer hoofden, dient geleidelijk in de nieuwe banen te worden geleid. Geschiedt dit niet, dan zal het regeeringsbeleid in zijne grondvesten worden aangetast: het fundament valt als een kaartenhuis ineen!

Dan zal weder geweld gebruikt moeten worden, met harden dwang, wellicht ook met de wapenen, zal men de Inlandsche bevolking aan het wettig gezag doen gehoorzamen en weder doen gewennen. Er wordt door de actueele Javaansche beweging te veel op *ondermijning van gezag gewerkt*, misschien zonder dat ze het wil. Doch voor wie de wet van oorzaak en gevolg goed onder de oogen ziet, is het evident. De tegenwoordige stroomingen in de lagere standen der Inlandsche maatschappij zullen er beslist toe leiden. Dit zijn de gevaren, aan de Reorganisatie verbonden, geschoeid op Westerschen democratischen grondslag. Het is daarom van het grootste gewicht, dat de Javaansche beweging, welke zich in verschillende vormen manifesteert, door de Regeering in goede banen wordt gebracht. Daaraan mede te werken, zal mede behooren tot de schoone taak van de C. E. P.

* * *

Elke nieuwe vorm van bestuur zal zeker deugdelijk kunnen zijn, indien:

a. het gezag niet wordt ondermijnd. Hiertegen dient dus met alle gestrengheid en consequentie te worden gewaakt, en

b. de economische, geestelijke en *moreele belangen* der Inlandsche bevolking op afdoende wijze worden behartigd. Hierop kan, komt een reorganisatie tot stand, de Inlandsche bevolking invloed uitoefenen, doordat zij medezeggingsrecht krijgt in eigen huishouding, hetgeen in ieder geval binnen niet al te langen tijd zal *moeten* geschieden.

In het bijzonder dient echter nadruk gelegd te worden op de *moreele* belangen der inheemsche bevolking, want alle goede maatregelen om hare materieele en geestelijke belangen te bevorderen, zullen schipbreuk lijden, zoo niet in minstens even groote mate de moreele mentaliteit wordt opgevoerd, en ook hiervoor kan de Reorganisatie als middel dienen.

Zelfs, wanneer men zoover is, dat aan de Inlandsche bevolking zelfbestuur kan worden gegeven, moet daarop nog lang de stempel van het Nederlandsch gezag blijven drukken.

Aldus ingeleid, lijkt mij de Reorganisatie aanbevelingswaardig.

Maar wordt er, ook na de Reorganisatie, enkel op intellectueele en materieele verbetering aangestuurd, dan zal de bevolking moreel eer achter- dan vooruitgaan, en komt van een gezond en degelijk gezins- en maatschappelijk leven niets terecht, en als gevolg hiervan wordt nimmer een goede, geregelde, welgestelde, zelfstandige maatschappij gevormd, omdat uit het gezin, de kleine maatschappij, de groote maatschappij in al hare schakeeringen voortkomt.

Enkel middels verstandelijk en stoffelijk streven naar zelfstandigheid, en toepassing der Reorganisatie, naar die grondslagen opgebouwd, zal de bevolking dezer gewesten ten slotte storten in een poel van ellende, zooals wij die thans in Europa aanschouwen.

Om dit te voorkomen zal noodig zijn

1e moreele opheffing,
2e intellectueele ontwikkeling, en
3e materieele verbetering op elk gebied.

Deze drie eischen behooren hand aan hand te gaan, in welk verband de eerste domineert, wil men inderdaad op dergelijke wijze het welzijn der landskinderen behartigen en hen brengen in een toestand van welstand, voorspoed en geluk.

Het is mijn vaste overtuiging, dat, gegeven het kennen en kunnen der Inlandsche bevolking, mits onder goede leiding staande, dit met haar is te bereiken.

Indien hieraan door de Regeering middels Bestuursreorganisatie en door alle bevolkingsgroepen met eerlijke, loyale en rustige middelen worde gewerkt, zal ten slotte Indië tot een zelfstandig nationaal bestaan geraken, en Nederland met eere eene grootsche taak hebben volbracht. —

October 1918. EEN VOLKSVRIEND.

VERBRAAK-STICHTING

tot opvoeding en opleiding van kinderen van mindere militairen van alle landaarden en gezindten.

Zooals U bekend zal zijn, heeft het Legerbestuur in Nederlandsch-Indië het plan opgevat, de herinnering aan den zelfopofferenden arbeid van wijlen pastoor Verbraak op duurzame wijze te eeren en heeft het gemeend, dit niet beter te kunnen doen dan door de oprichting van een monument op de laatste rustplaats van den overledene.

Het bestuur stelt zich voor aan het alleszins te waardeeren plan uitvoering te geven door inzameling van giften onder het Leger.

De toewijding door wijlen pastoor Verbraak, in een reeks van jaren, den militairen betoond gedurende de woelige dagen van den Atjeh-Oorlog, heeft velen onder hen de behoefte doen gevoelen, mede bij te dragen tot het eeren van de gedachtenis aan den overledene.

O.m. is het de Bond van Oud-Onderofficieren hier te lande, welke zich voorgenomen heeft giften in te zamelen ter bereiking van het beoogd doel.

In de overtuiging, dat ook de burgerlijke ingezetenen in Nederlandsch-Indië de behoefte zullen gevoelen de nagedachtenis van mannen als pastoor Verbraak, die mede zijn beste krachten gaf bij de vestiging van ons gezag in Atjeh, op blijvende wijze te eeren, heeft het Bestuur van de Afdeeling van dien Bond te Magelang gemeend, zich tot eenige ingezetenen ter plaatse te mogen wenden, met het verzoek een Comité te vormen, hetwelk zich, onafhankelijk van het Legerbestuur, zal voornemen stappen te doen tot het bereiken van het beoogd doel.

Daartoe door den Voorzitter van de Afdeeling van genoemden Bond uitgenoodigd, hebben onder presidium van den Heer J. A. H. S. Hanozet Gordon, Assistent Resident van Magelang, in het comité zitting genomen de Heeren J. E. G. van Lookeren, Directeur der Opleidingsschool voor Inlandsche Ambtenaren, A. J. A. van Ysselsteyn, particulier en H. Bellers Houtvester, als secretaris, allen woonachtig te Magelang, terwijl de Heer Th. H. van Hout, pastoor ter plaatse, welwillende medewerking heeft toegezegd. Als vertegenwoordiger van de Afdeeling Magelang van den Bond van Oud-Onderofficieren zal de Voorzitter daarvan, de Heer G. Vogel, adjunct-Secretaris van den Gewestelijken Raad van Kedoe, mede deel uitmaken van meergenoemd comité.

De Heer H. van Santwijk, Resident van Kedoe, heeft zich bereid verklaard het eerevoorzitterschap te aanvaarden.

Het Comité heeft gemeend geheel in den geest van wijlen pastoor Verbraak te handelen, indien gestreefd zal worden naar voortzetting van het werk van toewijding van den overledene onder het Leger.

Het is het comité voorgekomen, dat die toewijding het meest nuttige resultaat zal hebben in het besteden van zorg aan de opvoeding en opleiding van kinderen van mindere militairen, middels het in het leven roepen van een stichting, welke ten doel zal hebben deze mindere militairen van alle landaarden en alle gezindten in de gelegenheid te stellen hunne kinderen een passende opvoeding te geven, bijaldien eigen middelen daartoe ontbreken.

Het Comité voor de „*VERBRAAK-STICHTING tot opvoeding en opleiding van kinderen van mindere militairen van alle landaarden en gezindten*", stelt zich ten doel een geldelijk fonds te vormen, uit de rente waarvan de opvoeding en opleiding dier kinderen door verzorging in passende gezinnen dan wel desverkiezend in gestichten, zal worden bekostigd.

Het Comité neemt zich voor om, bijaldien het mag slagen in de poging tot vorming van het fonds, dit t.z.t. ter beschikking te stellen van eene vereeniging, in wier bestuur voorgangers in de onderscheidene geloofsrichtingen zitting moeten hebben, en aan welke zal worden overgelaten het daarheen te leiden, dat wellicht middels door de Regeering toe te kennen subsidie dan wel door periodieke bijdragen van ingezetenen, versterking der geldmiddelen zal kunnen worden verkregen.

J. A. H. S. HANOZET GORDON, voorzitter.
H. BELLERS, Secretaris.

Gaarne vestigen wij de aandacht op bovenstaande circulaire.

Namens het Comité is ons verzocht, onze medewerking te willen verleenen voor de inzameling van gelden voor deze nuttige instelling en onze leden op te wekken, hun penningske te offeren. Betere opwekking dan de naam van den afgestorvene en het doel, dat met de inzameling dezer gelden beoogd wordt, kan wel niet worden geschreven. Wij volstaan dus met de publicatie van de circulaire en de mededeeling, dat het Secretariaat van het Hoofdbestuur der Vereeniging „*Oost en West*", *Heulstraat 17, Den Haag*, zich gaarne bereid verklaart de voor dit doel bestemde gelden in ontvangst te nemen en te verzenden. De ingekomen giften zullen in het Koloniaal Weekblad worden verantwoord.

De secretaris der Ver. „*Oost en West*"
E. F. GROOSS.

Persoverzicht.

Necrologie.

Het viel ons op, dat de dagbladpers onder de namen der in 1918 overledenen, betrekkelijk vele personen noemt, die met Ned.-Indië in betrekking stonden. Uit de lijst der *Nieuwe Crt.* nemen wij over:

In 1918 overleden te 's-Gravenhage:

Mr. G. H. Barnet Lyon, oud-agent-generaal der immigratie in Suriname.
J. J. Bischoff, oud-resident van Batavia.
E. Bosch, gep. ass.-resident in N.-I.
J. C. de Bruyn, oud-ingenieur bij de N.-I. S. Mij.
A. N. Dinger, oud-insp. van Financiën in N.-I.
H. Doeff, journalist, oud O.-I. ambtenaar.
J. G. H. van der Dussen, gep. gen.-maj. O.-I. L.
T. van Gelder, gep. gen.-maj. tit. geneesk. dienst O.-I. L.
A. J. H. van Geuns, gep. luit.-kolonel der inf. O.-I. L.
M. van Geuns, oud-hoofdredacteur Soer. Hbld.
A. J. Hamerster, oud-kolonel der inf. O.-I. L.
P. J. F. van Heutsz, oud-ass.-res. in N.-I.
E. J. Jellesma, oud-res. van Menado.
A. M. Joekes, oud-gouv. van Sumatra's Westkust.
A. Luymes, gep. generaal-maj. O.-I. L.
H. C. Moorrees, gep. kolonel der inf. O.-I. L.
H. A. de Nooy, oud-inspecteur bij het inl. onderwijs in N.-I.
Mr. J. Oostwoud Wydenes, oud-off. van Justitie in O.-I.
J. M. Pijnacker Hordijk, oud-lid der Tw. Kamer.
M. Tromp, oud-directeur der Deli Sp.-Mij.
C. J. Westenberg, oud-resident in N.-I.

In andere gemeenten van ons land:

M. A. Adriani, oud-directeur der Utrechtsche Zendingsver., te Utrecht.
W. H. Bogaardt, lid van de Tw. Kamer, te Breda.
L. J. C. van Es Sr., oud-hoofdingenieur der B. O. W. in N.-I., te Hof van Delft.
Aug. Jansen, commissaris van de Deli-Mij., te Bergen (N.-H.)
H. L. Janssen van Raay, oud-directeur der B. O. W. in N.-I., te Haarlem.

In onze Koloniën:

S. J. Dunlop, administrateur der ondern. Goalpara, te Soekaboemi.
P. F. Woesthoff, gep. ass.-resident, te Buitenzorg.
D. F. van Braam Morris, oud-gouverneur van Celebes, te Weltevreden.
J. C. J. van Bemmel, inspecteur van het inl. onderwijs, te Bandoeng.
Mr. H. C. van Meerten, waarn. pres. landraad, te Semarang.
A. Conradi, oud-commandant van de troepen in Suriname, te Paramaribo.

* * *

In het *Alg. Handelsbl.* van 11 dezer schrijft *v. B.* onder de kunst-rubriek over den

Indische Kunstavond.

Burgemeester Tellegen sprak van een „eereschuld", die Nederland tegenover zijn Indisch rijk heeft te delgen. Hij voerde het welkomstwoord uit zijn loge, als voorzitter van het eere-comité, dat den

Indischen kunstavond patroniseerde. Een eereschuld aan waardeering en begrip, naast die der millioenen, door Van Deventer becijferd. Inderdaad!

En zou deze voorstelling tot verbetering van dit begrip — allereerst — hebben bijgedragen? Niet zoo lang geleden bracht een reiziger prachtige dingen uit Bali mee en stelde die ten toon. Is het te veel gezegd, dat de bewondering vooral als bescheidenheid zich uitte? Men had een zoo hooge en gecultiveerde schoonheid dáár niet gezocht.

Wel op Java, natuurlijk. Elkeen die er wel eens rondgekeken of een poos zijn zaken gehad heeft, weet van wajang, van gamelang en dans mee te praten. Is men daarmee verder dan de schoonheid-beseffende, die voor het eerst deze dingen ziet? Wie zou 't gelooven? De afstand schijnt zóó groot, dat een beetje meer of minder nabij nauwelijks eenig verschil maakt. Ja, bovenal de afstand, maakte de voorstelling der Javaansche dames en heeren in den Stadsschouwburg voelbaar. Op het tooneel, onder een pendoppo, gebeurde het. Iets als een receptie bij een aanzienlijk Javaan, minnaar van zang en muziek. Een ceremonieele begroeting, en het gezelschap vormt zich tot een gamelang-orkest, dat bij zang en dans begeleidt, of eigen concerten speelt. Onder de wijze door, bewondert men vooral het ensemble der spelers. Men zou het „schilderachtig" noemen, indien het niet méér was: de openbaring eener cultuur. Het wonderlijkst openbaart zich deze in de dansplastiek: een geledingenspel, dat, staccato voortbewegend telkens het verstrakte beeld laat zien, als de phasen eener film. De wajangvoorstelling na de pauze: twee tooneelen uit het Javaansche drama „Simani Dewi Herowati" — waarin de lotgevallen eener verdwenen prinses worden behandeld — deed het nauw verband speuren tusschen den dans en het poppenspel. De stijve poppengracie dient den levenden speler tot voorbeeld.

Zeer talrijk en uitgelezen was het publiek, dat de manifestatie der eerbiedwaardigheid van Javaansche kunst en zede bijwoonde. Het zal met zijn bijval ongetwijfeld het goede woord van burgemeester Tellegen hebben willen onderstrepen.

* * *

Volksraad.

In *Het Vaderland* lezen wij o.m.:

„Wanneer een regeering een beroep op de Volksvertegenwoordiging doet, voor samenwerking bij de handhaving van de rust en orde in het land, dan geeft slechts een spontane uiting van aanhankelijkheid voldoening als antwoord op dat beroep. Zeker geeft het te denken, wanneer, als in Indië de Volksraad deed, een zoodanig beroep kalmweg naar de afdeelingen wordt verwezen.

Dezer dagen gaf een Aneta-telegram verslag van het schema van antwoord op het dringend beroep van de Regeering. Het handelt over de houding van „enkele" leden in de afdeelingen, tegenover dat beroep aangenomen, en laat geen twijfel dat die leden uit de ons gezag minder goed gezinden van den Volksraad afkomstig zijn.

Zoo opgevat, kan het karakter, dat het aan de Regeering te zenden antwoord dragen zal, niet twijfelachtig zijn. De verzuchting is dan ook gerechtvaardigd, dat men wel snel gaat in Indië; er schijnt geen houden meer aan.

Teekenend hiervoor is het slot van het telegram, waarin we lezen: „Deze Volksraadleden hebben niet de bedoeling aan te sturen op plotselinge verandering. Zij wenschen slechts den nieuwen koers aan te geven, dien de Regeering moet volgen. De bestaande Regeering moet dus aanblijven, totdat het voorloopige parlement zijn taak heeft voleindigd."

Doch men wil „onmiddellijk" een voorloopig uiterst democratisch parlement bijeengeroepen hebben, op den grondslag van een uitgebreid kiesrecht, welk voorloopig parlement tot hoofdtaak zal hebben: de „spoedige" regeling betreffende de verhouding van Indië tot Nederland en de invoering van een regeerings-administratie in Indië. Is dan eenmaal een definitieve volksvertegenwoordiging gekozen, dan is er voor ons bestuur geen plaats meer in Indië.

Men heeft dus haast om het zoover te brengen, juist wellicht omdat er nog al wat tijd verloopen zal voor een definitieve vertegenwoordiging van het volk zal zijn gekozen en in werking gesteld. Om dat doel te kunnen bereiken, kunnen de heeren van de oppositie de voorlichting en leiding der Indische Regeering niet ontberen. Zij zullen echter nauwlettend toezien, dat de ontwikkeling van zaken met de gewenschte snelheid van stapel loopt. We kunnen het ons voor gezegd houden.

Hoe zal het antwoord der Regeering zijn? Het beroep ware niet gedaan, wanneer de nood niet drong. Het droeg overigens een dringend karakter. Nu de oppositie eenig en alleen de macht heeft om krachtig mede te werken tot de handhaving van de bedreigde rust en orde, dunkt het ons niet twijfelachtig of de Regeering zal wel in de haar van die zijde voorgeschreven richting moeten gaan. Laat op dit stuk nu eens een duidelijke en onomwonden verklaring het richtsnoer worden voor een eerlijke en — kan het zijn — hartelijke samenwerking ter geheele of gedeeltelijke afwikkeling van zaken. Het Nederlandsch belang is daarmede niet minder gemoeid dan dat der aan onze zorg nog toevertrouwd zijnde volksstammen.

* * *

Wegenaanleg in Indië.

Hetzelfde blad schrijft over bovenstaand onderwerp:

„Onder de vele nooden, waaraan Java, zoowel als de Buitenbezittingen, lijdende zijn, behoort de behoefte aan goede wegen. Gebrek aan de daarvoor benoodigde gelden, maar ook aan technisch personeel, zijn oorzaak, dat hierin niet met die voortvarendheid kon worden tegemoet gekomen, welke het algemeen belang eischt, dat te dien opzichte zelfs een schromelijke achterstand bestaat.

Bij dien staat van zaken beteekent het, van een economisch standpunt beschouwd, niet veel, of al, vooral sedert 1904, de voor ons bestuur gesloten gebieden van de Buitenbezittingen geopend werden, voor handel en industrie bleven ze feitelijk nog ontoegankelijk bij gemis aan goede wegen om in het binnenland door te dringen.

In dat opzicht heeft Sumatra nog het meest geprofiteerd, het eiland wel is waar dat in belangrijkheid verre boven de andere buiten-eilanden uitsteekt, doch waar tevens zoo weinig nog viel te doen voor de uitbreiding van ons gezag. Voor het algemeen wegenplan, begroot op 13.5 millioen, kon nog slechts weinig worden toegewezen. Aan den aanleg van den z.g. Midden-Sumatra-weg, door Djambi langs de Batang Hari, aansluitende aan het net ter Sumatra's Westkust, is men al jaren bezig. Zelfs het rijke cultuurgebied van de Oostkust van Sumatra wacht met smart op afdoende verbetering van zijn asweg.

Blijft hèt voor Sumatra voortsukkelen met de afwerking van het wegenplan, dan zal daarmede misschien nog een eeuw gemoeid zijn.

Intusschen vragen ook andere eilanden dringend om uitbreiding en voorziening van het wegennet. We noemen niet enkel Celebes, maar ook: Bali, Flores, Timor e.a.

Ook voor Java valt nog veel te doen wat moeilijk uitstel lijden kan. De streken, waar dit jaar het meest van den hongersnood werd geleden, onder den invloed van de buitengewone tijdsomstandigheden, waren de weinig toegankelijke bergstreken langs de zuidkust van Java. Alleen voor Zuid-Bantam wordt noodig geacht een wegenaanleg van 4.2 millioen. Dan komt de Preanger om 3.2 millioen vragen, Zuid-Malang om 1.4 millioen. Terwijl de aanvraag van Zuid-Besoeki nog werd ingewacht. Er bestaat een algemeen wegenplan voor Java, geraamd op 3.6 millioen en steeds komen meer gemeenten om belangrijke bedragen als steun voor wegenaanleg aankloppen.

Door de decentralisatie is de behoefte aan technisch personeel grooter geworden. Zij schiep daarenboven zoovele andere vraagstukken, die eene oplossing eischen.

Konden nu de locale raden in de recruteering van dat benoodigde personeel voorzien, zonder B. O. W. te na te komen, dan ware al heel wat gewonnen, doch zulks schijnt niet het geval.

De Regeering nam aanvankelijk vrij draconische maatregelen, doch heeft thans niet langer bezwaar, dat die raden onder de technische ambtenaren van B. O. W. recruteeren, naar we in het tijdschrift Locale Belangen vermeld vonden."

Stemmen uit de Eur. pers in Ned.-Indië.

Europeesch opgevoede Hoofden der 2e scholen en Schoolopzieners.

Niemand zal mij tegenspreken, „als ik zeg, dat wij Europeesche opvoeding en wetenschappen noodig hebben, om ons volk uit het enge vertrek der bekrompenheid te halen en de oogen te openen voor het mooie licht, dat uit het Westen den Indischen Archipel bestraalt", aldus de hr. *R. Soetardjan* in De Indiër.

De Europeesche opvoeding heeft ons veel geleerd: ons rechtsgevoel is verfijnd; veel van wat we vroeger recht noemden, blijkt ons nu het grootste onrecht te zijn. Onze voorouderlijke bekrompenheid en kleinzieligheid maken plaats voor ruime opvattingen.

Het onderwijs moet als het middel beschouwd worden om een volk op te heffen. Daarom moet vooral 't volksonderwijs krachtig ter hand genomen worden, en de leiding daarvan moet in degelijke handen berusten. „Menschen, die door hun opvoeding en ontwikkeling zich bewust kunnen zijn van hetgeen hun in handen wordt gegeven en doordrongen zijn van plichtsbesef, moeten aan het hoofd staan van de volksonderwijsinrichtingen."

Schr. zou daarvoor gekozen willen zien personen, die de zesjarige kweekschool doorloopen hebben, evenals voor het ambt van schoolopziener.

Het dessa-onderwijs toch oefent rechtstreeks invloed op het eigenlijke volk, dat zich de Eur. be-

beschaving en opvoeding spoedig eigen zal maken. Het Holl.-Inl. onderwijs levert hiervoor een prachtig voorbeeld. ,,Doordat de leiding in Europeesche handen ligt, is het peil van het onderwijs gestegen en het product gezuiverd van ongewenschte invloeden, gevolgen van bekrompenheid en sleur.'' Waarom zou dat bij het volksonderwijs ook niet kunnen?

Door betere leiding zal het peil van 't volksonderwijs stijgen, terwijl de bovenbedoelde onderwijzers steeds aanraking en voeling zullen houden met het eigenlijk volk, waardoor ze de gebreken op zedelijk gebied kunnen aanwijzen en verbeteren.

Door gemis aan Europeesche opvoeding, aan breedheid van blik en opvattingen kunnen de tegenwoordige hoofden der 2e scholen en schoolopzieners dat niet.

Om de jeugd de oogen te openen, dat het geluk niet alleen in baantjesjagerij bestaat, moeten haar nieuwe ideeën en begrippen bijgebracht worden en dat kunnen de oude onderwijzers niet doen, daar ze zich zelf vastklemmen aan het ,,oude'', als een drenkeling aan een strohalm.

Hoe kunnen de oude onderwijzers, voor wie Europeesche opvoeding niets anders beteekent dan Europeesche kleeren dragen en Europeesche manieren kennen, over een Europeesche opvoeding oordeelen?

Schr., die oordeelen kan over Javaansche en Europeesche opvoeding, meent, dat de laatste ook ten goede zal komen aan de herleving van kunst en nijverheid, daar waardeering voor de natuur, zelfs voor het geringste en kleinste alleen een Europeesch opgevoed persoon kan hebben.

Goed opgeleide onderwijzers kunnen den zedelijken grondslag der Indische maatschappij leggen, waarop het groote gebouw der volksopheffing zal komen te rusten.

Declaratie-techniek.

In ,,Dingen van buiten en binnen'' door *Abr. Exodus* in het S o e r. H b l d. geschreven, komen vaak belangrijke en juiste opmerkingen voor.

Over de declaratie-techniek schrijvende, zegt hij o.a.: ,,Nergens blijkt zóó overtuigend de ondeugdelijkheid en onbruikbaarheid van een theoretische en papieren contrôle: door niemand wordt het gouvernement stelselmatiger en meer ,,in stijl'' begapt dan door enkele leden der korpsen van zijn declareerende ambtenaren.

Er is in alle toonaarden en toonsoorten over gejammerd — men heeft het een schande en een schandaal genoemd, men heeft altijd door nieuwe atoerans gezocht, gevonden en met de schrijfmachine of de hectograaf vermenigvuldigd en — er is geen cent minder verdeclareerd'', want nog immer zijn de bepalingen van het reisreglement voor menigen ambtenaar een middel tot stijving en versterking van zijn inkomen.

Schr. haalt dan eenige voorbeelden aan van declaratie-techniek. Hij verhaalt, hoe vier of meer voor ,,dienst'' reizende ambtenaren gezamenlijk een auto huurden à raison van *f* 1 per paal, terwijl ieder *f* 0.65 per paal declareerde en zoodoende boven het daggeld een winst van *f* 0.40 p. p. maakte. Hieraan is nu een einde gemaakt.

Een ander krachtstukje.

Op een gewestelijke hoofdplaats kwam de eerste landschaps-vrachtauto, die 30 paal langs den grooten weg kon rijden. Plots verheugden zich die weg en de aangrenzende kampongs in een buitengewone belangstelling van in-dienst-reizenden. De op de auto meetuffende ambtenaar, die tegen 7 uur 's morgens vertrok en weer op tijd voor de rijsttafel thuis was, betaalde een paar gulden voor het ritje, doch declareerde, als gebruik makende van klein transport, 1½ daggeld (*f* 9.—) en 60 × f 0.32⁵ of *f* 19.50 aan palengeld.

Daar van het stelsel van dubbele en driedubbele daggelden misbruik gemaakt werd, kwam de bepaling, dat de ambtenaar, die te paard zijn dienstreizen verricht, bij het afleggen van een afstand van 21 paal geen dubbel daggeld en bij het afleggen van een afstand van 39 paal geen driedubbel daggeld meer mocht in rekening brengen.

,,Het was een declaratie-adat geworden, dat pasanggrahans en passanten-huizen op onderlingen afstand van 22 en 23 paal werden opgericht. En de ambtenaar, die zijn zitvlak eenigszins vertrouwd met en ongevoelig voor paardenrug en zadel had gemaakt, declareerde per dag aan dag- en palengelden gemiddeld *f* 20.—.

Instede echter dat bovengenoemde bepaling een eind maakte aan het kwaad, werden alleen de afstanden vergroot tot 27 en 41 paal, terwijl één ambtenaar te kennen gaf er over te denken de pasanggrahans zes paal te verplaatsen!

Een ander voorbeeld. Een viertal ambtenaren huren een prauw voor gezamenlijke rekening, doch i e d e r van het viertal declareert de prauwuitgave.

Ook van het gebruik van een gouvernementsstoomer wordt vaak misbruik gemaakt. Niet alleen dat dienst- en particuliere belangen niet altijd gescheiden gehouden worden, maar het is voorgekomen, dat een stoomer een aanmerkelijken afstand uit zijn koers moest stoomen, om een ambtenaar naar 't tegenover zijn standplaats gelegen eilandje te brengen, (per prauw en zonder gevaar in enkele uren te bereiken), waar deze ambtenaar opgravingen in een oude Portugeesche benting ging doen. Kosten voor het gouvernement een paar honderd gulden aan kolen.

Deze minder gewenschte uitvloeisels van een declaratie-acrobatiek zijn te voorkomen, door het reisreglement te herzien en het eenvoudig, kort en toch niet schriel te maken.

In aanmerking nemende, dat een officier op patrouille *f* 6 daggeld geniet (gehuwden *f* 8.50), terwijl hij 3 à 4 dwangarbeiders te zijner beschikking krijgt voor het dragen van verschillende benoodigdheden, zoo kan dit gezonde systeem ook toepassing vinden in het reisreglement voor burgerlijke ambtenaren.

Waar men voor iederen ambtenaar geen ,,transportmiddelen'' in den vorm van dwangarbeiders kan beschikbaar stellen, rekene men op 2 pikoelpaarden en een gemiddeldend afstand van 15 paal à *f* 0.05 p. p. of *f* 1.50. Brengt men het totaal bedrag op *f* 4, voor afschrijving op zijn eigen paard enz., dan is deze uitgave niet te laag gesteld. Het daggeld voor den ,,subalternen'' ambtenar ware dan te stellen op *f* 6.— ÷ *f* 4.— = *f* 10.— zonder meer, terwijl de transportmiddelen z.a. prauwen, karretjes e.d. op kwitantie worden terugbetaald.

Een dusdanig stelsel is zeer eenvoudig en eischt weinig administratie, terwijl de ambtenaren niet maandenlang op de resteerende 20 pct. zullen behoeven te wachten.

,,De ambtenaar is bij een dergelijk stelsel behoorlijk en royaal behandeld en er is geen sprake van, dat hij op zijn reizen zou moeten ,,toeleggen''. Het palen-verslindend wegrennen is gedaan, waarvan land en volk en het feitelijke bestuurswerk de vruchten zullen dragen, terwijl dit daggeld voldoende hoog gesteld is om een prikkel te vormen voor veelvuldig reizen — desnoods geve men, evenals dit voor de officieren een zeer goede bepaling is, den getrouwden een extra-toelage voor iederen reisdag.''

Het grootste voordeel van het systeem zou zijn, dat de ingenieuse declaratie-techniek tot het verleden zou behooren, waarbij 's lands belang een aanmerkelijk voordeel zou boeken.

Ingezonden.

De ,,Buitenbezittingen''.

In mijne beschouwing over Indisch militarisme (dit blad van 12 December j.l.) citeerde ik een berichtje uit een dagblad, waarin het woord ,,buitenbezittingen'' voorkwam.

Dit gaf den heer Lubberink aanleiding om zijn ongenoegen te kennen te geven over dit hatelijke en onware woord, terwijl de heer Muller in het vorige nummer dat woord op historische gronden in bescherming nam.

Zeer getroffen was ik door de zinsnede in het betoog van dezen laatsten inzender:

> ,,Evenmin als de inheemsche bevolking van Ned.-Indië haar ,,compenie'' in den ban heeft gedaan, zoo min zal in Europeeschen mond in afzienbaren tijd het ,,Buitenbezittingen'' verdwijnen; het zijn woorden, waarop de geschiedenis haar stempel heeft gedrukt en die zich niet zullen laten verdringen; zelfs niet door een eventueel bevel van hooger hand.''

Deze zinsnede deed mij onmiddellijk denken aan de woorden, die op 13 Maart 1913 tijdens eene audiëntie van het Hoofdbestuur der toenmalige Indische Partij bij den Landvoogd ten paleize te Buitenzorg door Z. Excellentie den Gouverneur-Generaal (Idenburg) werden gesproken. Volgens de brochure ,,Het jaar 1913 in zijne beteekenis voor de Indische beweging'', samengesteld door Dr. E. F. E. Douwes Dekker, zeide Z.E., dat de Regeering strijd moet voeren tegen den geest van D. D., omdat het moederland aan de kolonie nimmer de onafhankelijkheid zal schenken.

De typisch Hollandsche denkwijze: het woord ,,bezittingen'' berust op historie en laat zich d u s niet verdringen, komt in wezen overeen met de eveneens Hollandsche uitspraak: het moederland zal nimmer aan de kolonie de onafhankelijkheid schenken.

En daartegenover staat de typisch Inlandsche gedachtengang, die, zooals de heer Muller dat uitdrukt, het woord ,,compenie'' nimmer in den ban zal doen.

Wie zich in deze uitspraken dieper wil indenken, voelt daarin de antithese: overheerscher-overheerschte .... bezitter-bezitting.

En voor wie dat niet kan of wil voelen, diene hier de volgende aanhaling uit het Voorloopig Verslag van den Volksraad over de Indische Begrooting van 1919, algemeene beschouwingen:

> § 3. Door nagenoeg alle leden werd het bestaande regeeringsreglement als absoluut verouderd, en met de daarin eigenlijk slecht passende partieele herzieningen niet meer dan een lappedeken geacht. Verschillende leden meenden, dat allereerst een uitspraak van den grondwetgever noodig is, die het bekende artikel over de koloniën en bezittingen in andere werelddeelen zoodanig zal hebben te herzien, dat met het verouderde bezittings-idee voor goed wordt gebroken. Andere leden, dit op zichzelf zeer gewenscht achtende, meenden nochtans dat daarop niet zou behoeven te worden gewacht om alvast de dringend noodige vernieuwing van 't regeeringsreglement, dat nog uit den tijd van slavernij en pandelingschap dateert, in overweging te nemen, aangezien bedoeld grondwetsartikel Nederlandsch Oost-Indië niet bepaald als ,,bezitting'' aanwijst. Alvast zou begonnen kunnen worden het hatelijk woord waar mogelijk te doen vervallen en van ,,buitengewesten'' in plaats van ,,buitenbezittingen'' te doen spreken. Deze kleine redactiewijziging zou aan te brengen zijn tegelijk met tal van wenschelijk te achten verbeteringen in de schrijfwijze van inlandsche woorden en benamingen enz.

Uit deze aanhaling — let wel een van de alleréérste uitingen van den Volksraad — moge blijken, dat het begrip „bezitting" niet eenvoudig een kwestie van een „naam" is, zooals de heer Muller vermeent, maar dat in dat woord door de inheemsche en Hollandsch-Indische bevolking wordt g e v o e l d de grondgedachte van het Nederlandsche Volk, dat Indië is de bezitting van Nederland. Die grondgedachte, die in de Grondwet is vastgelegd, kon men zelfs hooren uit de beschouwingen van den meest eenvoudigen Hollander, die niet eens weet waar Indië ligt, toen hij kort geleden zijne verontwaardiging luchtte over het feit, dat wij hier thans Engelsche thee zullen moeten opkoopen in Londen, terwijl „onze" thee, **onze** thee!... naar Amerika gaat! Die grondgedachte, dat Indië met zijn millioenenbevolking het particulier eigendom is van Holland, kunt ge hooren uit beschouwingen van Hollandsche intellectueelen, wanneer ze het hebben over het verkoopen van een deel er van: b.v. Nieuw-Guinea, enz. enz.!

Die grondgedachte wordt op de meest duidelijke wijze uitgedrukt in de politieke programma's van politieke partijen, die spreken van een erfdeel onzer voorvaderen, dat tot meerderen bloei moet worden gebracht en aan onze nazaten moet worden overgedragen!

Indië voelt terecht, dat het woord „bezittingen" méér is dan een w o o r d. Het voelt zich door dat woord heftig geirriteerd.

In de debatten in den Volksraad en de daaromheen vastzittende bescheiden ziet men dan ook nergens meer dat irriteerend woord „bezittingen." Het wordt angstvallig vermeden en waar mogelijk vervangen door „gewesten".

De praktijk in Indië bewijst dus, dat dit woord zich wél zal laten verdringen... zelfs zonder bevel van hooger hand!

Indië d o e t het eenvoudig.

En Nederland zal verstandig doen met uit zichzelf die verouderde bezittings-idee vrijwillig prijs te geven, waartoe in de allereerste plaats die woorden uit de Grondwet dienen geschrapt te worden. Als het dan werkelijk maar „woorden" zijn, zal dat niet veel moeite kosten.

De heer Muller zal echter vermoedelijk wel willen toegeven, dat zulks heel wat pennen in de inkt zal doen dompelen en dat de welsprekendheid der Hollandsche bezittende klasse enorme afmetingen zal aannemen, indien ooit een voorstel daartoe zou worden ingediend.

Indië daarentegen wacht daar niet meer op! Het doet eenvoudig wat het billijk en noodig acht. Het l a c h t om al het gewichtige Hollandsche gedoe.

Niet Holland, maar „Indië" mààkt de geschiedenis!

En naarmate de tegenstand van Holland grooter zal wezen, naar die mate zal de kans geringer zijn, dat de verhouding bezitter-bezitting veranderd wordt in een „Verbond Indonesië-Nederland".

H. J. VERMEER.

Suriname.

In de September-aflevering (1918) van „West-Indië", Landbouwkundig Tijdschrift voor Suriname en Curaçao", zet de heer J. J. L e y s zijn artikelenreeks „Nieuwe Banen" voort. Als motto staan boven het nieuwe artikel de volgende zinsneden uit de rede, waarmede de Gouverneur op 14 Mei 1918 de zitting der Koloniale Staten opende: „Ook thans kan wederom gewaagd worden van vooruitgang in de Veehouderij. Krachtiger werkzaamheid op dit gebied zou intusschen zeer aan te bevelen zijn."

Uit de beschouwingen van den heer L e y s blijkt, dat de toestanden op elk onderdeel van de veeteelt nog zeer veel te wenschen overlaten.

„Langzaam, zeer langzaam — aldus de schrijver — schijnt onze veestapel vooruit te gaan, en onderwijl moeten we ons jaar in jaar uit voorzien van slachtvee en vleeschproducten uit het buitenland.

Dat die invoer van vleesch en spek en slachtvee een aanzienlijk bedrag vertegenwoordigt, een bedrag, dat ik liever in de Kolonie zou willen houden, blijkt wel uit het feit, dat we bijv. in 1916 in ronde cijfers 170.000 K.G. gezouten spek, 510.000 K.G. gezouten vleesch, 60.000 K.G. ham en schouders hebben ingevoerd, om nu maar niet te spreken van 't gerookte spek en vleesch, worst en andere vleeschproducten.

Verder zijn er zeker duizend varkens en duizend koeien aangevoerd, die in ons abattoir geslacht werden voor de consumptie.

Hoe ver zijn wij er dus nog vandaan om in onze eigen behoeften te kunnen voorzien? Voegt men hier bij nog de duizenden kilo's vet en boter, die uit Europa en Amerika in onze winkels terecht komen, dan blijkt het duidelijk, dat er voor onze veeteelt zich nog een wijd verschiet opent.

Gezien de langzame uitbreiding van onzen veestapel mogen we wel zeggen, dat het nog tientallen van jaren duren zal, voor we in eigen behoefte kunnen voorzien, voor de winsten der handelaars in vleeschwaren terecht komen in de zakken der Surinaamsche landbouwers."

Gezien het ontbreken van menschen met vakkennis op elk gebied in de kolonie, betwijfelen wij het of de toestand door den heer L e y s gewenscht ooit zal intreden, of concurrentie met het buitenland op al de genoemde gebieden van voortbrenging wel ooit mogelijk zal zijn. Wij gaan zeer veel langzamer vooruit dan dat buitenland. Hoe zal inhalen dan mogelijk zijn?

Intusschen blijft het wenschelijk daarnaar te streven en daarbij kunnen de door den schrijver gegeven wenken van groot nut zijn.

Op elk gebied van de veehouderij valt nog onnoemelijk veel te verbeteren, waarbij krachtige steun van het Gouvernement niet zal mogen ontbreken.

De heer L e y s verwacht veel van een door het Gouvernement op te richten modelboerderij, waarmede beoogd wordt een voorbeeld te geven aan de tegenwoordige en de toekomstige landbouwers, hoe een bedrijf moet worden ingericht en onderhouden. „De menschen moeten eens iets zien. Onze boeken en boekjes geven ons nooit een juist inzicht in de zaken. Geen betere leerschool voor onze toekomstige landbouwers dan een gouvernementsboerderij."

......„Natuurlijk kost dat geld en veel geld ook, hoe meer hoe beter, maar dat geld is niet renteloos. De boerderij kan zoo gedreven worden, dat ze winst oplevert, zooals de boerderij op Onderneming bij onze Engelsche buren dat ook doet."

Bedriegen wij ons niet, dan is er reeds vroeger sprake geweest van de oprichting van een gouvernements modelhoeve; wij zijn echter niet in de gelegenheid op dit oogenblik na te gaan waarop de zaak is afgestuit.

Over de paarden en ezels zegt de heer L e y s: „Die onze miserabele paarden en ezels langs de straten ziet, weet door één oogopslag, dat er van eigenlijke paarden- en ezels-fokkerij geen sprake is."

En verder over de ezels: „Wat een kleine beestjes, hoe mager en slecht verzorgd. Hoogst zelden treft men er een aan, die van behoorlijke grootte is. Een groote ezel ziet men nooit. Als dat nog eenige jaren zoo doorgaat, zijn onze Surinaamsche ezels niets meer waard."

Deze opmerking brengt ons het volgende in herinnering: toen in Mei 1894 Gouverneur v a n A s c h v a n W ij c k met verlof naar Nederland vertrok, vergezelden hem eenige heeren tot Demerary. In Waterstreet bleef één van hen telkens staan om te kijken naar de forsche, krachtige ezels voor de karren. Dit trok de aandacht van den Gouverneur, die eindelijk vroeg: „waar staat u telkens naar te kijken?"

„Ik zoek naar een vergelijking tusschen Nederlandsch- en Britsch-Guiana en ik heb die gevonden", luidde het antwoord: „Suriname staat tot Demerary als een Surinaamsche ezel tot een Demerarysche".

* * *

De „Middenstandsbond" schrijft onder het hoofd: „De economische positie van Suriname":

„Reeds meermalen is er sprake geweest om Suriname ook economisch meer aan Nederland te binden. Daarvoor zou het wenschelijk zijn, dat de Nederlander zelf in Suriname den toestand verkende; een nauwgezette studie maakte van den bestaanden tusschen- en detailhandel, om daarnaar plannen te vormen om door vestiging van den detailhandel, hetzij als toko's, èn voor Suriname èn voor Nederland nuttig en dienstig te zijn.

De oorlogstoestand is de laatste jaren zeer weinig bevorderlijk geweest aan de vorming van definitieve plannen om het afzetgebied van Nederland in Suriname te vergrooten; integendeel, sedert de duikbootenoorlog de zee geheel onveilig maakte, kon van de vestiging en ontwikkeling van den vaderlandschen handel en de Nederlandsche industrie en den Hollandschen landbouw en veeteelt geen sprake zijn. De commercieele- en industrieele banden van Nederland met Suriname werden zoo goed als geheel verbroken en Suriname was aangewezen op de relaties met Amerika, ja was zelfs grootendeels afhankelijk van de welwillendheid van Amerika.

Nu echter de zee weer langzamerhand veilig raakt en langzamerhand de verkeersweg tusschen Suriname en Nederland weer geopend wordt, kan het nuttig zijn eens de aandacht te vestigen op deze West-Indische Kolonie.

Om echter een denkbeeld te kunnen vormen, hoe de wederzijdsche belangen van Nederland en Suriname kunnen bevorderd worden, is het noodig zich een juist beeld te kunnen vormen van den toestand daar ter plaatse, n.l. te Paramaribo. Is daarvoor een onderzoek in loco noodzakelijk, tot dat plaatselijk onderzoek zal men niet overgaan, of men moet eerst in datgene wat bekend is van den toestand aldaar, aanleiding vinden om eene gedetailleerde studie ter plaatse te gaan voorbereiden."

Daarna neemt het blad het economisch overzicht uit „De Telegraaf" van 4 Januari over, waarop wij in ons vorig nummer de aandacht hebben gevestigd.

* * *

Naar „De Telegraaf" verneemt is de heer D. S. H u i z i n g a, directeur van den Landbouw in de kolonie Suriname, benoemd tot directeur van de Surinaamsche Bank en tevens tot gedelegeerde van de West-Indische Cultuurbank.

Is het bericht juist, dan is het te betreuren, dat het Departement van den Landbouw zijn bekwaam hoofd verliest.

* * *

Het s.s. „Commewijne", van den Kon. West-Indischen Maildienst, is 7 Januari van Amsterdam naar Paramaribo vertrokken en was des avonds te 8 u. 43 in zee.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Kinderroof. Te Soerabaja zijn, volgens de *Tjahaja Timor*, wegens kinderroof twee Chineezen aangehouden. De kinderen waren bestemd voor China en werden daarheen overgebracht per Japansch stoomschip „*Toyomarie*", dat te Probolinggo lag. Zestien Inlandsche kinderen waren aan boord van dit schip ontdekt, welke bestemd waren om in China verkocht te worden aan kinderlooze families.

Vruchtententoonstelling. Hetzelfde blad deelt mede, dat het succes van de tentoonstelling van mangga's, welke den 19en October l.l. door de Vereeniging „*Mardi Kirna*" te Pasoeroean gehouden werd, als geslaagd beschouwd kon worden. Er was groote belangstelling onder de Inlandsche vruchtenkweekers, waardoor het aantal inzendingen meer dan 3000 bedroeg met ruim honderd verschillende soorten. De jury vergaderde den 25en October, terwijl de geëxposeerde vruchten den 27en d.a.v. verkocht werden, ter tegemoetkoming van de gemaakte kosten. Aanvragen voor mangga's had men te richten tot den Secretaris van „*Mardi Kirna*" en konden ook telegrafisch gedaan worden. De prijs bedroeg per 30 kilo *Aroemanis* *f* 12, *golek*, *madoe* en gemengde soorten *f* 6. De verzending geschiedde ongefrankeerd en onder rembours.

S. I. Den 14en October l.l. had volgens de *Kaoem Moeda* te Tjiawi (Tasikmelaja — Preanger regentschappen) op de *aloon aloon* een openbare vergadering van de S. I. plaats, welke bijgewoond werd door meer dan vijfhonderd Inlanders, onder wie de regent, de wedana en drie assistent-wedanas. Ook de controleur woonde de vergadering bij. De heer Abdoel Moeis sprak over het nut van vereeniging en het doel van de S. I., voorts over de zaak van Madjalaja en de willekeur van bestuursambtenaren; de heer Hasan Djajadiningrat over art. 23 van de instructie der regenten en over den dessaraad. Hierop werd besproken de oprichting van een locale S. I. te Tjiawi. De vergadering duurde tot één uur voort.

De Inlander Maskoen van de dassa Singamarta in de afdeeling Serang, werd door het landgerecht veroordeeld tot betaling eener boete, doch diende tijdig een gratierekest in, maar werd desondanks toch voor vijf dagen in de gevangenis opgeborgen tijdens de afwezigheid van den voorzitter van de S. I. Alzoo de *Kaoem Moeda*.

Door de afdeeling Malang der S. I. is, volgens de *Oetoesan Hindia*, het verzoek gedaan om in de tweede helft van de maand December gedurende eene week een pasarderma (liefdadigheidstentoonstelling) te mogen houden, waarvan de opbrengst bestemd is tot bestrijding der kosten van oprichting van een *Sekola Islamia*, zooals die elders o.a. te Soerabaja al bestaan. Het verzoek is toegestaan. Als een eigenaardigheid van deze S. I.-afdeeling wordt gemeld, dat zij van hare leden geen contributie eischt, doch, wanneer er gelden benoodigd zijn voor het eene of andere goede doel, pasars derma houdt, de opbrengst waarvan tot bestrijding der kosten aangewend wordt; terwijl eventueele surplussen bij een Europeesche bankinstelling in deposito gegeven worden, nochthans zonder rentekweeking, tegen welke laatste de Mohamedaansche leerstellingen zich verzetten.

Hulp aan ijzersmeden. Bij Gouv. besluit van 8 October Ao Po. is, volgens bovengenoemd blad, de Directeur van Landbouw, Nijverheid en Handel gemachtigd om te beschikken over een som van *f* 18000, om die tegen een rente van 5 pCt. 's jaars als bedrijfskapitaal aan de gezamenlijke ijzersmeden te Tjitoeroeg (Soekaboemi — Preanger Regentschappen) te verstrekken. Door dit voorschot zullen de vereenigde ijzersmeden te Tjitjoeroeg, die in hoofdzaak landbouwwerktuigen vervaardigen, in staat gesteld worden het bedrijf op ruimer schaal ter hand te nemen en zal door aankoop van goed materiaal en de noodige technische hulpmiddelen, de kwaliteit van het werk aanmerkelijk verbeterd worden, zoodat te voorzien is, dat goede winsten gemaakt zullen worden. Gedurende den oorlog en waarschijnlijk nog geruimen tijd daarna zal er hoogstwaarschijnlijk geen sprake van kunnen zijn, dat goede landbouwwerktuigen uit Europa kunnen worden betrokken. Het kapitaal zal op door den Directeur voornoemd te bepalen wijze en door hem vast te stellen voorwaarden verstrekt worden.

Bij gelegenheid van de *Sekaten* te Solo zou van 8 tot en met 17 December l.l. een jaarmarkt-tentoonstelling gehouden worden van Inlandsche nijverheid, kunstnijverheid, land- en tuinbouw en pluimvee, omvattende de navolgende groepen: 1. vlechtwerk; 2. weefkunst; 3. batikkunst; 4. metaalbewerking (pamorsmeedkunst, enz.); 5. hout- en bamboebewerking; 7. bewerking van hoorn, been, schildpad, schelp, paarlemoer en ivoor; 8. steen- en aardewerk; 9. vruchtensappen, geleien, marmelades, zuren, suikerbereiding, zeep- en oliebereiding, aetherische oliën, akarwangi-voorwerpen, geneeskrachtige kruiden, Inlandsche medicijnen, tabakbereiding en specerijen; 10. Inlandsche landbouwgewassen.

Voor bekroningen zouden diploma's disponibel gesteld worden, medailles en geldprijzen. Gevraagd werd 50 pct. reductie voor vrachtprijzen der in te zenden goederen bij vervoer langs de spoor- en tramwegen. Het bestuur was samengesteld uit den voorzitter, den heer J. J. van Helsdingen (ass.-resident van Soerakarta), den secretaris A. H. Neijs en den thesaurier D. C. Schultz, allen te Solo. *(Sinar Djawa)*.

Passar Malem. Vergunning werd verleend voor het houden van een pasar Malem te Malang van 15 tot 18 December Ao Po. aan de vereeniging S. I. in samenwerking met de Chineesche Schoolvereeniging *Tiong Hwa Hwee Kwan (Tjahaja Timor)*.

Aan hetzelfde blad wordt bericht, dat de bruto-ontvangst van de *Pasar Malem* ter gelegenheid van het *Sarekat Islam Congres* te Soerabaja om en bij de *f* 8000 bedragen heeft.

Een nieuwe Ordonnantie. Volgens de *Sinar Sumatra* is afgekondigd de Inlandsche gemeente-ordonnantie voor Sumatra's Westkust. Het bestuur over elke Inlandsche gemeente in dit gewest zal gevoerd worden door een Inlandschen Gemeenteraad en een gemeentehoofd. De raad is samengesteld uit de volkshoofden of oudsten van de gemeente, volgens plaatselijk gebruik, en verder uit leden door of namens het hoofd van gewest aangewezen in die gemeenten, die dat verlangen, en na candidaatstelling door de daarvoor in aanmerking komende gemeentegenooten. De nieuwe ordonnantie, welke in hoofdzaak overeenkomt met de *Nagariordonnantie*, treedt in werking op een door den Gouverneur-Generaal te bepalen dag.

WAT DE CHINEES VERTELT.

Verwording der S. I. De *Bintang Soerabaja* gaat voort met over de verwording van de S. I. het volgende te releveeren: Wij — alzoo de schrijver — hebben in het rapport Snouck gelezen, hoe de meening is van dezen hoogleeraar ten opzichte van de houding, welke het bestuur heeft aan te nemen jegens Inlandsche vereenigingen. Men kan deze, volgens professor Snouck Hurgronje, bijna niet genoeg tegemoet treden, wijl zij volgens hem de openbare meening vertegenwoordigen. En hij prijst gelukkig het land, waar men de in dezen vorm gegoten meening der bevolking tot vrije uiting laat komen. Hij zou de S. I. dan ook een weldaad van Djambi achten. Aldus het oordeel van een hoogleeraar met een Europeesche reputatie en die dus voor dat oordeel al dadelijk een groote mate van tot instemming geneigde aandacht mag verwachten. Stellen wij daartegenover nu eens, wat de practijk leerde, waarbij wij ons zullen bepalen tot de ervaringen, opgedaan door iemand, die aanvankelijk een overtuigd voorstander was van de S. I., de in zijn ressort werkende afdeeling dezer vereeniging op alle mogelijke manieren tegemoet kwam, met de leiders overleg pleegde en onderhandelde, kortom iemand, die met alle mogelijke loyaliteit en eerlijkheid de beginselen toepaste, welke volgens den heer Snouck Hurgronje de eenige aangewezen middelen zijn, om te komen tot een billijke en eerlijke behandeling van den Inlander. De heer Huijgen de Raat (reeds in een vorig weekoverzicht genoemd) heeft een dossier over deze kwestie toegezonden aan de redactie van de Locomotief en in dat blad van 3 October geeft hij een uitvoerig relaas van zijne ervaringen. Het relaas is een aaneenschakeling van onaangename decepties, van schendingen der goede trouw jegens den goedwillenden landheer, van ondankbaarheid voor al het goede, dat hij deed, omdat deze Europeaan een idealist is, die wilde leven temidden van een gelukkige en tevreden bevolking. Men gevoelt hoe deze man met alle middelen heeft gestreefd naar de bereiking van dit landelijk ideaal en hoe hij zich geleidelijk weer zag teleurgesteld tot hij tenslotte de bittere realiteit der dingen proefde en besloot tot een waarschuwing aan de Regeering, welke waarschuwing culmineerde aan het slot van zijn artikel in de volgende zinnen: „Regeering talmt niet langer. Gij draagt de verantwoordelijkheid, zoo de van alle zijden zichtbare kenteekenen van goede evolutie verdrongen worden door uitingen van valsche democratie, die koersen naar den bloedigen chaos, waarin Rusland thans verkeert. Ziedaar, redactie, het gebruik door mij van het vrije woord gemaakt. Ik vertrouw, dat mijn tegenstanders, de eischers van het vrije woord in klank en schrift, mij dit niet euvel zullen duiden, nu ik tracht daarmee hun actie voor goed uit te roeien. Al dien tijd hebben zij willens en wetens misbruik van dat vrije woord gemaakt, om te pas en te onpas onze Majesteit de Koningin, onze Regeering, onze bestuursorganen, onze maatschappelijke instellingen, de Westerlingen, de Chineezen en last not least de besten van het eigen ras, intellectueel goed onderlegd, te beleedigen, te ver-

guizen, met modder te bezoedelen. Die kaatsen wil moet den bal verwachten. Ik heb gezegd! En wacht......"

Aldus de heer Huygen de Raat. Ziehier nu de twee lijnrecht tegenover elkaar staande leeringen: die van den op verren afstand levenden professor Snouck Hurgronje: de S. I. is een zegen voor Indië; Inlandsche vereenigingen zijn prachtig en goed, ook al kennen de leden zelfs niet zuiver en duidel[illegible] haar doel en streven en men moet haar raadplegen, omdat zij de openbare meening vertegenwoordigen; die van den idealist Huygen de Raat: na een lange periode van eerlijke toepassing der beginselen Snouck Hurgronje: valsche democratie, welke koerst naar den bloedigen chaos, waarin Rusland thans verkeert. Nu wordt wel getracht om den afgrond tusschen deze twee zoo verschillende opvattingen te overbruggen door Sneevliet en Semaoen aansprakelijk te stellen voor de verwording der S. I., doch men geeft daarmee blijk van meer goed vertrouwen dan van nuchter inzicht. Wanneer elders op dezelfde wijze proeven worden ingezet als in Demak is geschied, zal men dezelfde resultaten zien. Van hoe groote beteekenis het oordeel van een man als professor Snouck Hurgronje ook moge zijn, hoe bereidwillig de overgroote meerderheid dergenen, die daarvan kennis namen, ook moge zijn, om er zich zonder meer aan te onderwerpen, dit alles neemt niet weg, dat de beteekenis van dit professorale oordeel afbrokkelt en tenslotte geheel wegvalt, zoodra de gouden leer der praktijk er mee in botsing komt en resultaten brengt, welke diametraal staan tegenover die, welke men volgens professor Snouck Hurgronje zou mogen verwachten. Dan kan men nog slechts spreken van het bankroet der stellingen van den hoogleeraar; het is tenslotte de praktijk, welke beslist. Een bevoegd beoordeelaar gaf als zijn meening te kennen, dat professor Snouck Hurgronje reeds te lang buiten het eigenlijke Indische leven staat. Onze zegsman — alzoo de schrijver — betwijfelt, of de rapporten, brieven enz., welke de hoogleeraar natuurlijk herhaaldelijk ontvangt, wel in staat zijn, om hem een volledig beeld te geven van de werkelijkheid. Men kan zich in tijden als deze bijna niet meer beroepen op ervaringen van één jaar oud, omdat het aspect der dingen zoo bijzonder vlug wisselt. Wij gaan van een hoogte naar beneden en dat pleegt steeds crescendo te geschieden. En is professor Snouck Hurgronje al niet vele jaren uit Indië weg? Vermoedelijk zit hierin het groote verschil tusschen theorie en praktijk, waaraan zelfs een geleerde als de heer Snouck Hurgronje niet ontsnapt. Het blijkt trouwens uit zeker punt in zijn rapport, dat hij er eenigen tijd uit is; hij spreekt nog van uitingen in de pers, in vergaderingen en op audiënties zonder er rekening mee te houden, dat wij sinds dien reeds uitingen in geheel anderen en veel gevaarlijker vorm hebben leeren kennen.

„Adhi-Darmo". Het is waarschijnlijk, alzoo de *Djawa Tengah*, dat deze vereeniging in de aanstaande zitting van den Volksraad ter sprake zal worden gebracht en wel naar aanleiding van eenige mislukte pogingen om bij den Directeur van Binnenlandsch Bestuur en den Landvoogd gelijk te krijgen tegen den heer *van der Jagt*, assistent-resident van Keboemen. Deze heeft indertijd maar niet dadelijk klaar gestaan om die vereeniging in zijn ressort te laten werken, zonder voorafgaande informatie naar doel en streven. Daarop volgden aanklachten eerst bij den Directeur van Binnenlandsch Bestuur, daarna bij den Gouverneur-Generaal tegen de houding, welke de assistent-resident van der Jagt had aangenomen. Toen dit alles niet hielp, besloot de „*Commandant*" van het arbeidsleger het bij den Volksraad te probeeren. Ten einde te doen weten, waarom het gaat, geeft de *Djawa Tengah* het volgende relaas der feiten: In een brief van 6 Maart 1918 gaf Raden Mas Soerjopranoto, commandant van „Adhi Darmo" (vroeger secretaris-thesaurier van de zoo listig verdwenen landbouwmaatschappij „Mardi Kismo") den assistent-resident van Keboemen te kennen, dat hij te Keboemen een „rechtskundig bureau" wilde oprichten. De assistent-resident antwoordde daarop met een verzoek om nadere identificatie van den persoon van den commandant en van de vereeniging, aangezien beiden tot dusver voor dezen bestuursambtenaar onbekende grootheden waren. Raden Mas Soerjopranoto antwoordde, dat het rechtskundig bureau ten doel had het geven van: a. bijstand aan goede menschen in civiele en crimineele zaken; b. adviezen en inlichtingen aan menschen, die meenen mochten in hun rechten te worden verkort en recht willen zoeken bij de Regeering. De slotsom van den brief luidde: „De statuten van onze vereeniging kunnen wij UEdG. nog niet aanbieden, doch wij nemen de vrijheid UEdG. te verwijzen naar het gedrukte hoofd van dezen brief, dat voldoende is." De assistent-resident, blijkbaar een wantrouwend mensch, vond een gedrukt brievenhoofdje geen geschikt surrogaat voor ontbrekende statuten en antwoordde wederom, dat hij meer afdoende inlichtingen wenschte. Den 1en April probeerde de „Commandant" het andermaal, nu met een persoonlijk bezoek. De assistent-resident van der Jagt was uiterst tegemoetkomend en verklaarde, dat hij desnoods genoegen zou nemen met een verklaring, af te geven door het hoofd van plaatselijk bestuur te Djokdja. Intusschen liet de Commandant niets meer van zich hooren. Op zekeren dag dook het rechtskundig bureau clandestien te Keboemen op; voor het ingehuurde huisje werd een groot bord gehangen en de zaak was gezond. Leider van het bureau was zekere Raden Aris, een vermaard rechtsgeleerde...... Doch het bureau leidde een zeer anaemisch bestaan en stierf na vijf dagen. Het groote bord werd weer ingehaald en de listige „rechtsgeleerde" verdween met gezegd bord in de richting der Vorstenlanden. Of de huur van het huisje betaald is, weten wij niet — alzoo de schrijver; doch dit zal wel zoo zijn; ze zijn nog al prompt in geldzaken daar bij „Adhi Darmo". Dit is de geheele historie. Net iets van zoo groot belang, dat na den Directeur en den Landvoogd, de Volksraad er aan te pas moet komen.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

De eerste Indiër in een Britsch ministerie.

Engeland geeft weer 't voorbeeld van vooruitstrevendheid. Was er vóór den oorlog reeds een duidelijke aanwijzing, dat Britsch-Indië zich als volwaardig wenschte te zien meetellen, tijdens de groote wereldgebeurtenis heeft het dit verlangen al scherper en stelliger doen kennen. De regeering in 't moederland is niet doof en blind gebleven, zij heeft zoowel waardeering en gevoel getoond voor de offers, die de kolonie grootmoedig is blijven brengen, als voor de uitingen van de inlandsche partijen. Was de vertegenwoordiging van Indië bij de Rijksoorlogsconferentiën hiervan een aanwijzing, de uitzending van den staatssecretaris Montagu naar Indië, welke leidde tot het bekende rapport van dezen minister, samen met den onderkoning Chelmsfort opgesteld, sprak uit eenzelfden geest. Bij de stappen, die in de nieuwe richting gedaan zijn, is een eminente Indiër een paar keeren reeds tot baanbreker uitverkoren. Sir S. P. Sinha, die een der leiders van 't nieuwe politieke leven in Indië is geweest, was de eerste Indiër, die lid werd van den Raad van den onderkoning. Hij kwam naar Londen als vertegenwoordiger van zijn land bij de Rijksconferentie. Hij is, met den maharadja van Bikanir opgeroepen voor de beraadslagingen der vredesconferentie. En nu neemt hij als eerste Indiër zitting in 't nieuwe ministerie van Lloyd George — als onder-staatssecr. van koloniën —.

Hoe de meeningen ook uiteenloopen over de samenstelling van dit ministerie, zonder uitzondering vindt de benoeming van Sir Sinha instemming en toejuiching. 't Is waarschijnlijk, dat hij een figuur van beteekenis zal worden, die veel zal kunnen bijdragen om de nieuwe begrippen, die in 't rapport Montagu-Chelmsfort zijn opgenomen, in practischen vorm om te zetten. Het is waarschijnlijk, dat Britsch Indië een eigen bestaan zal krijgen, evenals de kroonkoloniën. Maar afgescheiden nog van al de te bereiken tastbare resultaten, ligt in deze benoeming voor Indië reeds een gebeurtenis, die hoogelijk gewaardeerd zal worden.

Van vrijheid tot ongebondenheid.

In 't maathouden ligt de voornaamste en de duidelijkst te onderscheiden eigenschap van de mannen van beschaving, zegt Albert de Pouvourville in een hoofdartikel van „la Dépêche Coloniale" van 17 December j.l. Volkeren, die in beschaving ten achter zijn, of die van beschaving verwisselen, hebben de voogdij van een ander noodig, omdat zij zelf voor hunne ontwikkeling geen maat kunnen houden. Deze overdenking werd hem ingegeven door de manier waarop 't Fransche beginsel van drukpersvrijheid wordt opgevat in 't Verre Oosten en in 't bijzonder in 't Fr. protectoraat. De inlanders, die nooit eenige vrijheid van spreken en schrijven hebben gehad, zijn plotseling in 't bezit gekomen van geheele moreele vrijheid, en hebben zich aan 't uitgeven van dagbladen gezet, alsof de ontwikkelde menschen er niets beters te doen hadden. De zaak op zich zelf is goed, als ze niet verkeerd wordt aangepakt.

De schr. wijst er op, dat in de redactiebureaux nog andere dan inlandsche journalisten werken. Blanke medewerkers, die nergens anders aftrek voor hun proza hebben kunnen vinden, leveren hier ongeteekende bijdragen. Het inlandsche blad draagt de verantwoordelijkheid. De beoordeelaar, die er buiten staat, heeft niet naar de kleur van de schrijvers te vragen, hij neemt de indrukken op en deze zijn hartstochtelijk, onrechtvaardig en bovendien onhandig.

De Fr. pers is er dadelijk tegen op gekomen, maar toch was en is niets anders te verwachten, nu voor de Annamiten de Fr. wetten en vrijheden zonder overgang zijn ingevoerd. De Pouvourville is niet tegen drukpersvrijheid. Fr. heeft ze, en hoe men er over moge denken, zij behoort tot de zaken, die men niet loslaat als men ze eenmaal heeft verworven. Maar voor de veraf gelegen bezittingen trekt hij wel te velde tegen de losbandigheid van de gedachte, onder 't daar ontaarde en valsche beginsel van vrijheid van schrijven. Daar de nieuwe Aziatische confrères 't gevoel van maathouden nog niet hebben, acht de schr. het een plicht van 't locaal-bestuur, hun een eenvou-

dige zaak te leeren, die alle beschaafden moeten weten, namelijk: er bestaat geen volkomen vrijheid, ieders vrijheid is begrensd door de vrijheidsbehoefte van de anderen.

Wie de vrijheid van de pers misbruikt, behoorde op de vingers getikt te worden.

Het blad, dat zich veroorlooft te ver te gaan, dat alles afkeurt, wat van F. zijde komt, dat met Annamitische pseudonymen de voortbrengselen van laagstaande burgers onderteekent, wekt weerzin, zelfs bij de inlanders, die dit spel best doorzien, al beweert men hen te willen beschermen en verdedigen. F. moet met voldoening waarnemen, hoe de groote meerderheid van de inlanders er afkeerig van is in te gaan op de ophitsingen, maar 't moet er toch ook over ontstemd zijn, dat de Annamiten de zaak naar gezonder opvatting beoordeelen dan de F. zelf, voor zoover deze alle maat verliezend, alle gezonde beginselen uit 't oog verliezen.

Die inlanders, welke zich hebben laten meesleepen, zullen, meent de schr., door een krachtige oproep tot de orde terug te brengen zijn van 't uiterste waarheen zij zich op avontuur begeven, meer door snobisme en verbluffing dan door overtuiging. Hij vraagt om die oproep tot de orde.

Zou de schr. zich, vragen wij, de zaak niet wat al te eenvoudig voorstellen, door haar slechts van één zijde te bezien. Al zit er veel waarheid in hetgeen hij zegt, de oorzaak, de beweegreden, die zich nog gebrekkig en zelfs verkeerd uit, kan een beter kern hebben, dan hij waarneemt en weergeeft.

Noordpoolplannen.

Volgens 't Engelsche blad Financier wordt in alle stilte een vliegtocht naar de Noordpool voorbereid. Een Amer. expeditie zou in Juni vertrekken, de Eng. wil haar voor zijn en in April uitgaan. De Amer. zal de Groenlandroute nemen en onder leiding van schout bij nacht Peary staan. De Br. zal via Spitsbergen gaan. Aan Lowe-sound is een landingsplaats in aanbouw, op slechts 900 mijl van de N. P.; met een snelheid van 80 mijl in 't uur zou de pool in 12 uren te bereiken zijn. Deze onderneming wordt georganiseerd door S. Jones van Northern Exploration Cy; kapitein Wild, die onderbevelhebber was op een der Z. P. expedities van Shackleton, zal de leiding hebben. De aardigheid van gedrang en „rechts houden'' aan de N. P. zal weer geplaatst kunnen worden.

De verovering van de lucht.

De oorlog heeft de techniek der vliegkunst een heel eind vooruit gebracht. Ternauwernood was de wapenstilstand gesloten of de vliegeniers waren er op bedacht de tot groote prestaties gereed zijnde machines tot demonstraties van vredesmogelijkheden aan te wenden en wat in dit opzicht als proefstukken ondernomen is, opent 't vooruitzicht voor groote, voor zeer groote mogelijkheden.

De Britsche generaal W. G. H. Salmond, commandant van de luchtafdeeling in Egypte, heeft de vlucht volbracht van Cairo naar Br. Indië. Hij was vergezeld door generaal A. E. Borton, kapitein R. Smith en 2 machinisten. De gevolgde weg liep over Damascus, Bagdad, Bushire, Bandar Abbas, Charbah, Karachi. Slechts 36 uren werden in de lucht doorgebracht, de totaal afgelegde afstand bedroeg 2548 mijlen. De reis werd daarna tot Delhi (nog 50 mijlen) voortgezet.

Alles was goed voorbereid, de reis liep zonder ongeval of tegenvallers af.

Dadelijk stelde zich echter meester boven meester; een aeroplane van reuzenafmeting ondernam de reis van Martlesham in Engeland naar Karachi. Hij meet 127 voet en kan een snelheid van 100 mijl in een uur bereiken. Majoor A. S. Mac Laren en kapitein Halley zijn de bestuurders. Zij brengen generaal Mc. Ewen, aangewezen voor een luchtvaartcommando in Indië, 400 naar zijne bestemming. De reis gaat eerst naar le Bourget, bij Parijs, dan naar Miramas, bij Marseille, ruim 450 mijlen. Verder:

Miramas—Otranto	880 m.
Otranto—Cairo	1170 ,,
Cairo—Bagdad	875 ,,
Bagdad—Bandar Abbas	870 ,,
Bandar Abbas-Krarachi	652 ,,

Daar de bedoeling was tot Delhi door te gaan, werd de totaal af te leggen afstand 5800 mijlen.

De scheepvaart in Midden-Afrika.

De „XX Siècle'', Belgisch dagblad, weet te vertellen van een uitvinding, die 't middel aanbiedt om over land de watervallen, versnellingen en andere hindernissen om te trekken, die in de Afrikaansche stroomen al te dikwijls de kalme stroomgedeelten van elkander scheiden en zoodoende de vaart uiterst moeilijk en soms zelfs onmogelijk maken. Het middel bestaat uit amphibie-booten, die watermachines, maar ook wielen bezitten. Zij zullen zich over speciaal daarvoor in te richten kaden, met één rail, bewegen. Meerdere booten aan elkander gespannen vormen ware treinen, geduwd en getrokken door electrische scheepjes, vooruit en achteraan, die elk voorzien zijn van een dynamo. Dezelfde kracht doet de wielen werken over de rail.

Elke wagon-boot, met een vervoervermogen van 20 ton en met een diepgang van slechts één M. (geladen), wordt samengesteld uit tweelinglichamen, die elkander te land en te water in evenwicht houden, ook wanneer de lading niet precies in twee gelijke gewichten is verdeeld. De boot-wagons zijn niet duurder dan gewone wagons van gelijk vermogen, de motorbooten kosten niet meer dan locomotieven van gelijke kracht. De sleepen kunnen uit een 20-tal booten bestaan. Bij een 15-tal vervoert een sleep al evenveel als 10 treinen van de bestaande lijn Matadi-Léopoldville. De beweging zal gemakkelijker zijn dan die over land, omdat 't uitwijken en passeeren te water geen belemmering en oponthoud veroorzaakt. De hindernis, die met de monorail overwonnen wordt, is te vergelijken met die van een sluis.

De kaden kunnen van heel eenvoudige constructie zijn. Een dakvormige helling van hout, steen, metaal, gewapend beton, is overal zonder veel moeite en kosten te maken. Voor 't laden en lossen heeft men, naar de plaatselijke omstandigheden, de keuze tusschen een kade of een perron, ook hierin kan een groot voordeel gelegen zijn.

Het repatrieeren der koloniale troepen.

De Fransche afgevaardigde Lacave La Plagne heeft in de Kamer een voorstel ingediend om het vraagstuk van den terugkeer der koloniale strijders naar hun land spoedig aan de orde te stellen. Hij wil als eerste maatregel dadelijk allen in 't zuiden van Frankrijk samenbrengen. Velen zijn over geheel Frankrijk verspreid en zelfs met de Fr. troepen buiten de grenzen getrokken. Dat zal aan een groot aantal borstkwalen bezorgen, want zij zijn niet bestand tegen 't Europeesche winterklimaat. Aanvankelijk waren zij meerendeels in eigen bataljons samengebracht, worden deze weer in hun oorspronkelijke organisatie hersteld, dan zal dit de verdere overdracht naar hun geboorteland ook in de hand werken. De demobilisatie van de Senegaleezen, Somalis, enz. gaat dan vanzelf. De hierbij te betrachten spoed is van groot financieel belang voor Fr., maar niet minder voor de betrokkenen en voor de koloniën, die behoefte hebben aan werkkrachten voor haar economische ontwikkeling. Ook de dankbaarheid moet aansporen hen spoedig naar hun gezinnen te laten terugkeeren.

OOST- EN WEST-INDISCH LITERATUUR-OVERZICHT.

Wegens den overvloed van ontvangen tijdschriften enz. wordt ditmaal hoofdzakelijk volstaan met een titelopgave.

Teysmannia. Jaarg. 1918. Afl. 8.

Memorieboek van Pakhuismeesteren van de thee te Amsterdam 1818—1918, en de Nederlandsche theehandel in den loop der tijden, door Dr. J. J. B. Deuss (wordt vervolgd). — Rijst op droge velden, door A. van Emmerik. — Jobstranen, door K. van der Veer. — Halmahera en Morotai, besproken door K. van der Veer (met ill.). — Sprokkelingen op landbouwgebied.

Eigen Haard.

No. 1 en 2 van jaarg. 1919 bevatten het eerste gedeelte van een geillustreerd artikel van J. E. Jasper: In het land der verborgen bronnen (nl. Toeban).

Onze Eeuw. Jan. 1919.

Beschouwing van Prof. Mr. J. C. Kielstra over de zelfbesturende landschappen in Ned.-Indië. Schr. geeft in hoofdzaak een historisch overzicht van het bedoeld gebied, dat ruw geschat ongeveer een tiende van Java en niet minder dan twee derden van de Buitenbezittingen omvat. Het artikel wordt voortgezet.

De Tropische Natuur. Oct. 1918.

Een paar kilometers geologische wandeling door het Tjisokanbed, door Dr. L. G. den Berger (slot). — Natuurstudie en jacht in Ceylon (vervolg), door A. C. Tutein Nolthenius. — Vliegende eekhoorns, door E. J. Jacobson. — Bataviasche causerieën (over vogels), door F. J. van Eekhout.

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Afl. 41: Dajaks (vervolg), door N. — De installatie van den Volksraad, door M. J. — Up and downs in de Javaansche maatschappij, door Th. Brondgeest Sr. — Vragen- en antwoordenrubriek.

Orgaan der Ned. Ind. Officiersvereeniging.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 10 (Oct. 1918): Luit.-Generaal Swart als laatste civiel-en militair gouverneur van Atjeh en Onderhoorigheden 1908—1918, door B. — Een nieuwe wijze van beoordeeling van officieren en de mogelijke gevolgen daarvan, door Go Ahead. — Indië, een wordende Staat? door A. van Pelt. — Zingen in het leger. — De coöperatieve verbruiksvereeniging te Kota Radja. — Het ontwerp voor een nieuwe regeling der activiteits tractementen van vétérinaire zijde bekeken, door Dr. L. van Leeuwen.

Grondhuur-voorschriften.

Bij Visser en Co. te Weltevreden is verschenen: Toelichting op de nieuwe grondhuurbepalingen in de Gouvernementslanden op Java en Madoera (Stbl. 1918, No. 88). Samengesteld door het Departement van Binnenlandsch Bestuur, Afdeeling Agrarische inspectie. Voor de betrokkenen bij cultuurondernemingen op Java een hoogstbelangrijke publicatie.

Lucifersindustrie in Ned.-Indië.

No. 5 der Mededeelingen van de Commissie tot ontwikkeling van de fabrieksnijverheid is getiteld: Vervaardiging van lucifers in Ned.-Indië. Het geschrift bevat

— in hoofdzaak — de resultaten van een onderzoek naar de redenen welke er toe geleid hebben, dat de daar te lande vroeger opgerichte lucifersfabrieken te gronde zijn gegaan.

Locale Belangen. Afl. 10.

Artikel van W. J. Beek: Volksraad en decentralisatie. — In de rubriek Decentraliana o.m.: Belastingheffing door Inlandsche gemeenten.

Sarekat Islam Congres.

Van de hand van den bekenden planter R. Huygen de Raat is verschenen (bij H. A. Benjamins te Semarang) een geschrift, getiteld: Eenige gedachten over het Sarekat Islam Congres te Soerabaja, gehouden in October 1918. Volgens schr. is gebleken, dat het oorspronkelijke program absoluut van onwaarde is geworden; thans hangt de echte roode vlag wapperend uit van de groote mast.

Oudheidkundige Bijdragen.

De heer P. V. van Stein Callenfels schreef in den jongsten tijd de volgende bijdragen op oudheidkundig (of daarmee samenhangend) gebied. Verklaring van twee basrelief-series (Panataran en Toempang). Met bijlage: Inhoudsopgave van het gedicht Parthayajna, door R. Ng. Poerbatjaraka (Tijdschr. Bat. Gen.). — De inscriptie van Kandangan (in idem). — Een hypothese omtrent de motieven, die Airlangga bewogen kunnen hebben tot de verdeeling van het rijk (Oudheidkundige Verslagen). — Nog een Sindok-raadsel (in idem).

Tijdschr. Kon. Ned. Aardrijksk. Genootschap.

Januari 1919: De geologische expeditie naar Ceram. Vijfde verslag (4 Jan. 1918—einde Maart 1918), door Dr. L. Rutten (met kaart). — Midden-Celebes. Een antikritiek, door E. C. Abendanon, met naschrift van N. Wing Easton. — De Soela-eilanden (korte mededeeling). door Prof. Dr. H. A. Brouwer. — Geologische literatuur over Indië, besproken door J. F. Steenhuis. — Bibliographisch overzicht (II. Ned. Oost-Indië), door W. E. Boerman.

Nederlandsch Indië Oud en Nieuw.

Januari 1919: Onze zeemacht in Oost-Indië, door W. A. van Aken (met ill.) — Het stoomschip „Tjileboet" der Java-China-Japan lijn (met ill.).

De Indische Gids. Jan. 1919.

Practische ethiek door H. Tersteeg (vervolg). — Britsch Indische regeeringsvorm, door Mr. J. H. Abendanon. — Iets over koloniale musea, door S. Kalff. — Het buitengewone gezantschap naar het Hof van Kandia te Ceylon, in November 1736, door A. K. A. Gijsberti Hodenpijl. — Sneevliet verbannen, door E. A. A. van Heekeren. — Varia (Een opzienbarend ontslag, n.l. van den regent van Bangkalan R. A. A. Soerio Negoro). — Maandelijksche revue van brochures, enz. — Koloniale literatuur. — Bibliographie voor Oost- en West-Indië.

Handelsberichten.

In No. 617 mededeelingen van het Dep. van Koloniën (4e afd.) over de volgende onderwerpen; Westerafdeeling van Borneo (economisch overzicht). — Invoer van voedings- en genotmiddelen in Java en Madoera gedurende het eerste halfjaar 1918, vergeleken met de overeenkomstige cijfers over het eerste halfjaar 1917 en 1916. — Adressen van exporteurs van Ned.-Indische goederen.

Over de taal der Amboina-eilanden.

Als uitgave van het Kon. Instituut voor de Taal, Land- en Volkenkunde is (bij M. Nijhoff te 's-Hage) verschenen een studie van Dr. E. Stresemann. Die Paulohisprache. Ein Beitrag zur Kenntnis der Amboinischen Sprachengruppe. Het werk is resultaat van plaatselijk onderzoek, met voorlichting o.a. van een bekwaam Christen-inlander van Ceram, Markus Mailopu.

Mededeelingen Ned. Zendelinggenootschap.

Deel 62, 4e stuk: Congres voor Javaansche cultuurontwikkeling, door Dr. G. Royer. — Het verband tusschen godsdienst en regeering bij inlanders op Boeroe, door A. Hueting. — Morische verhalen. Opgeteekend door H. G. van Eelen en J. Ritsema en uitgegeven door Dr. N. Adriani. — Het huwelijk bij de Geb'emliar op Boeroe, door J. A. F. Schut (slot). — Belangrijke verschijnselen op zendingsgebied (De Ned. Zendingsvereeniging gedurende zestig jaren. — Het 125-jarig bestaan van het Zendings genootschap der Evangelische Broedergemeente. — Nieuwe verhoudingen in verband met den Volksraad. — Indië voor de Indiërs).

Morks' Magazijn. December 1918.

Henri 't Sas besluit zijn novelle: „Indische familie". — Verder het vervolg van H. Ch. G. J. van der Mandere: Reis door Java. (II. Batavia en Weltevreden) (met ill.)

De haven van Soerabaja.

In „In- en Uitvoer" van 8 dezer een geill. artikel van Dr. C. te Lintum, over de haven van Soerabaja (met afb.) welke gaandeweg haar voltooiing nadert.

Regeering en particuliere nijverheid.

De „Nationale Staatkundige Gids" No. 35 bevat een artikel over „De Nederlandsch-Indische Regeering en de particuliere nijverheid", waarin schr. de vraag stelt of men te Buitenzorg wel voldoende doordrongen is van de groote belangen (ook landsbelangen), die betrokken zijn bij het voortbestaan van eene bloeiende nijverheid en bij het scheppen van gunstige omstandigheden voor den groei van allerlei particuliere ondernemingen. Door verschillende maatregelen van den laatsten tijd heeft het er allen schijn van, zegt schr. — dat er een geest in de Indische Regeering heerscht, die te vergelijken is met dien van het oude Compagniesbestuur, waarbij de particuliere handel als iets in beginsel ongeoorloofds werd beschouwd.

Hindia Poetra.

Het Indonesisch Verbond van Studeerenden heeft een eigen orgaan gekregen, dat maandelijks zal verschijnen onder bovengenoemden titel. Het nu verschenen Jan.-Nr. bevat een aantal korte bijdragen, als: Voorwoord van de Redactie. — Het aanstaande congres (te 's-Gravenhage op 31 Jan. en 1 Febr.), door L. Enthoven. — De Indische Vereeniging en politiek, door Tagor. — Nederland en China, door J. J. Mendelaar. — Indië in de Nederlandsche Studenten-wereld; Chung Hwa Hui Tsa Chih; Orang Peladang, besproken door T.

De Indische Mercuur.

No. 2: Ombilin- en Lematangkolen (eene beschouwing over de samenstelling en bruikbaarheid van beide soorten), door C. P. J. Caspersz. — Departement van den Landbouw in Suriname. Verslag over 1917, besproken door Prof. Dr. F. A. F. C. Went. — De opbrengst der oliepalmen in den cultuurtuin in 1917, door Prof. P. van Romburgh. — Malangsche Landbouwvereeniging. — Schatting der Java-suiker productie oogst 1918 en der beplante oppervlakte voor campagne 1919. — De overzeesche handel en de oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken.

Steenkolen in Ned.-Indië.

Ir. E. P. Wellenstein schrijft in „Economisch-Statistische Berichten" (No. 155) een artikel over steenkolen in Nederlandsch-Indië en de Lematang-concessies.

De Java-Post.

In de Nos. van 22 en 29 Nov. is opgenomen het verhaal eener reis van Just. Goossens dwars door het eiland Borneo. — Tevens in beide Nrs. een beschouwing van Pr. H. Geurtjens: Wetenschappelijk materiaal (naar aanleiding eener publicatie van Dr. J. P. Kleiweg de Zwaan over schedels van inboorlingen van Tenimbar).

Moeilijkheden voor de Rubbercultuur.

Afl. XXII van jaarg. 1918 der publicaties van het Ned.-Indisch Landbouw-Syndicaat bevat den tekst van een voordracht van C. M. Hamaker (met de daarop gevolgde gedachtenwisseling), welke een idee geeft van de moeielijkheden waarmede de rubberplanters in de huidige omstandigheden hebben te kampen.

Jahrbuch Museum Völkerk. Leipzig.

Band VII (1915—17) van het dezer dagen verschenen „Jahrbuch des Städtischen Museums für Völkerkunde zu Leipzig", bevat een tweetal bijdragen (naar aanleiding van gehouden voordrachten), waarop de aandacht wordt gevestigd, n.l. Drei Jahre im Innern von Neu-Guinea (1913—1915), von Dr. R. Thurnwald; en Ueber die Kultur der Indianer Guyanas, von Prof. Dr. Koch-Grünberg, welk laatstgenoemd artikel van enkele zeer mooie afbeeldingen vergezeld gaat.

Bijdragen over West-Indië.

In het juist verschenen „Economisch-Historisch Jaarboek", uitgegeven door de vereeniging „Het Ned. Econ. Hist. Archief" ('s-Gravenhage, M. Nijhoff), vindt men in de rubriek „Bijdragen tot de economische geschiedenis van Nederland" onder meer een tweetal opstellen met betrekking op West-Indië.

1°. Bescheiden over den slavenhangel der West-Indische Compagnie, medegedeeld door Mr. Dr. S. van Brakel; en

2°. De Surinaamsche bacovencontracten, medegedeeld door G. E. Huffnagel.

Vereeniging „Je Maintiendrai" te Medan.

Als No. 3 der uitgaven van „Je Maintiendrai" (thans echter in nederig gewaad, zonder den sprekenden rood-wit-blauwen omslag der beide vorige nummers) is verschenen een brochure waarin wordt uiteengezet datgene, hetwelk die vereeniging practisch zou kunnen doen voor de verdediging van Sumatra's Oostkust.

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Bat. Nieuwsblad, De Locomotief, Suriname, Weekblad voor Indië, De Banier, De Ind. Gids, Neerlandia, Koloniaal Tijdschrift, Nationale, De Vrijzinnig Democraat, Onze Vloot, Theosophisch Maandblad, Korte Verslagen van de Verg. der 2e Kamer der Staten Generaal, Financieel Nieuws- en Uitlotingsblad, Brochures, enz.

Mededeelingen.

Van de Afdeeling Utrecht en Omstreken:

VOORDRACHT MET LICHTBEELDEN van den Heer *Mr. H. J. Boelen*, uit Amsterdam, in het *Gebouw van den Ned. Protestantenbond, Boothstraat 7*, op *Maandag 20 Januari* a.s., des avonds 8 uur.

Onderwerp: **„Ceylon onder de Oost-Indische Compagnie en onder het Engelsch Bestuur."**

Vereeniging OOST en WEST.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagsmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Kopiëer- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

☛ Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie, hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Javaansch. — Maleisch. — Madoereesch. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jans-tr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
IBRAHIM GELAR DATOEK TAN MALAKA, Gooilandsche weg 6, Bussum. — Maleisch. (Nadere informaties Ned.-Ind. Onderwijs- en Studiekas, Rokin 84, Amsterdam).
P. DE HAAN, Gep. N.-I. Onderwijzer, Leeraar Handelsschool, Valkenboschkade 518, Den Haag. — Maleisch. — Land- en Volkenkunde.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assistent-Resident, van Imhoffstraat 25, Den Haag. — Maleische taal- en letterkunde.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Ned.-Indië.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging *„Oost en West"*, Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. **Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn,**
door J. H. en H. B.
Prijs: 1 exemplaar **f 0.10,** porto f 0.01; 50 ex. **f 2.80,**
voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 2.20** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

b. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,**
door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01; 50 ex. **f 2.—**;
voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 1.55** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West: **De Kolonie Suriname,** door REMAN IRÜS (FRED. OUDSCHANS DENTZ);
II. **De Kolonie Curaçao,** door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colégio „Santo Tomás" te Curaçao.
Prijs per exemplaar **f 0.25** en f 0.03 frankeerkosten

b. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten
No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.15** per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.
No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.
No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

N.B. *Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooral per postwissel of in postzegels toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.*